

2010

Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι: Έγκλημα και τιμωρία

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης : Η φόνισσα

Εργασία των μαθητών :

*Γεράσιμος Ρισιάνος Ανδρέας Τουργέλης
Μαριάντζελα Ρισιάνου Αλεξάνδρα Τσατσούλη
Ελένη Σιλιντζίρη Στεφανία Τσίπρα*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ :

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης στη Δεξαμενή το 1906.

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης (4 Μαρτίου 1851 - 3 Ιανουαρίου 1911) ήταν κορυφαίος Έλληνας λογοτέχνης, επονομαζόμενος ο «Άγιος των ελληνικών γραμμάτων». Έγραψε ηθογραφικά διηγήματα και μυθιστορήματα, τα οποία κατέχουν περίοπτη θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία και έχουν αναγνωριστεί διεθνώς ως συγγραφικά αριστουργήματα.

Ο ίδιος σε ένα σύντομο αυτοβιογραφικό σημείωμα ιστορεί τη ζωή του:

"Έγεννήθην έν Σκιάθω, τῆ 4 Μαρτίου 1851. Έβγήκα από τὸ Έλληνικὸν Σχολεῖον εἰς τὰ 1863, ἀλλὰ μόνον τῷ 1867 ἐστάλην εἰς τὸ Γυμνάσιον Χαλκίδος, ὅπου ἤκουσα τὴν Α' καὶ Β' τάξιν. Τὴν Γ' ἐμαθήτευσα εἰς Πειραιᾶ, εἶτα διέκοψα τὰς σπουδὰς μου καὶ ἔμεινα εἰς τὴν πατρίδα. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1872 ὑπήγα εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος χάριν προσκυνήσεως, ὅπου ἔμεινα ὀλίγους μῆνας. Τῷ 1873 ἦλθα εἰς Ἀθήνας καὶ ἐφοίτησα εἰς τὴν Δ' τοῦ Βαρβακείου. Τῷ 1874 ἐνεγράφην εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν, ὅπου ἤκουα κατ' ἐκλογὴν ὀλίγα μαθήματα φιλολογικά, κατ' ἴδιαν δὲ ἠσχολούμην εἰς τὰ ξένας γλώσσας.

Μικρὸς ἐζωγράφιζα Ἁγίους, εἶτα ἔγραφα στίχους, καὶ ἐδοκίμαζα νὰ συντάξω κωμῳδίας. Τῷ 1868 ἐπεχείρησα νὰ γράψω μυθιστόρημα. Τῷ 1879 ἐδημοσιεύθη "ἡ Μετανάστις" ἔργον μου εἰς τὸ περιοδικὸν "Σωτήρα". Τῷ 1882 ἐδημοσιεύθη "Οἱ ἔμποροι τῶν Ἐθνῶν" εἰς τὸ "Μὴ χάνεσαι". Ἀργότερα ἔγραψα περὶ τὰ ἑκατὸν διηγήματα, δημοσιευθέντα εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ ἑφημερίδας."

Ο βίος του :

Πρώιμη περίοδος

Ο Παπαδιαμάντης γεννήθηκε στη Σκιάθο το 1851 και γονεῖς του ἦταν ο ιερέας Αδαμάντιος Εμμανουήλ και η Αγγελική (Γκιουλῶ) το γένος Μωραϊτίδη. Μεγάλωσε ανάμεσα σε εννιά παιδιά (τα δυο πέθαναν μικρά) με το φόβο του Θεοῦ και ἐξοικειώθηκε νωρίς με τα ἐκκλησιαστικά πράγματα, τη θρησκευτικὴ ατμόσφαιρα, τις λειτουργίες, τα ξωκλήσια και την ἡσυχὴ ζωὴ του νησιώτικου περιγύρου. Ὅλα αὐτὰ του διαμόρφωσαν μια χριστιανοπρεπή ιδιοσυγκρασία, πού τη διατήρησε με πείσμα ως το τέλος της ζωῆς του.

Τα πρώτα γράμματα τα ἔμαθε στο νησί του, ἐσωτερικὸς στην I. Μονὴ του Ευαγγελισμοῦ. Φοίτησε (με πολλές διακοπές λόγω οικονομικῶν δυσκολιών) στο Γυμνάσιο στη Χαλκίδα, τον Πειραιά και το τελείωσε στο Βαρβάκειο της Αθήνας. Πάντα φτωχὸς ἄρχισε ἀπὸ μαθητῆς νὰ κερδίζει το ψωμί του με παραδόσεις και προγυμνάσεις μαθητῶν. Το 1872 ἐπισκέφτηκε το Ἅγιο Ὄρος μαζί με τον φίλο του Νικόλαο Διανέλο, ἀργότερα μοναχὸ Νήφωνα, ὅπου παρέμεινε οκτὼ μῆνες ως δόκιμος μοναχός. Μὴ θεωρώντας τον εαυτό του ἄξιο νὰ φέρει το "αγγελικὸ σχῆμα" ἐπέστρεψε στην Αθήνα και γράφτηκε στη Φιλοσοφικὴ Σχολή του Πανεπιστημίου, την οποία, με ὅλες τις προσπάθειες που ἔκανε, δεν την τελείωσε, γιατί η φτώχεια, η ἀνέχεια και η ἐπισηφελὴς υγεία του, του στάθηκαν ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια. Το ὅτι δεν πήρε το δίπλωμα του στοίχισε στον πατέρα του, ο οποίος τον περίμενε νὰ γυρίσει καθηγητῆς στο νησί και νὰ βοηθήσει τις τέσσερις ἀδελφές του. Οι τρεις ἀπὸ αὐτές παρέμειναν ἀνύπαντρες και του παραστάθηκαν με ἀφοσίωση, σε ὅλες τις δύσκολες στιγμές του, ὅπως ὅταν ἀπογοητευμένος ἀπὸ τη ζωὴ της Αθήνας, ἀναζητοῦσε καταφύγιο στη Σκιάθο. Οι οικονομικὲς του ἀνάγκες ἦταν πολλές και σύντομα ἀναγκάστηκε ἐπιστρέψει στην Αθήνα.

Η συγγραφική του πορεία

Από τη στιγμή που γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο άρχισε να δημοσιογραφεί και να κάνει μεταφράσεις από τα Γαλλικά και Αγγλικά, που είχε μάθει σε βάθος και πού λίγοι τα γνώριζαν τόσο καλά στην εποχή του. Οι απολαβές του όμως ήταν πενιχρές και αναγκαζόταν να ζει σε φτωχικά δωμάτια, όντας πάντα ολιγαρκής και λιτοδίαιτος.

Η θέση του καλυτέρευσε κάπως, όταν γνωρίστηκε με τον αλησμόνητο και προοδευτικό δημοσιογράφο Βλάση Γαβριηλίδη, που ίδρυσε την περίφημη για την εποχή της εφημερίδα "Ακρόπολη". Η ζωή του όμως δεν άλλαξε. Αν και η αμοιβή του από την εργασία του στην "Ακρόπολη" ήταν υπέρογκη (έπαιρνε 200 και 250 δραχμές το μήνα) και αρκετά από συνεργασίες του σε άλλες εφημερίδες και περιοδικά, που ήταν περιζήτητες, η οικονομική του κατάσταση στάθηκε για πάντα η αδύνατη πλευρά του. Γιατί είναι σπάταλος, κακοδιοίκητος, άταχτος. Όταν πάρει το μισθό του, θα πληρώσει τα χρέη του στην ταβέρνα του Κεχριμάνη, (πού έτρωγε είκοσι εφτά ολόκληρα χρόνια) θα δώσει το νοίκι, θα στείλει στη Σκίαθο, θα μοιράσει στους φτωχούς, θα σπαταλήσει σαν άρχοντας μ' ανοιχτό χέρι, χωρίς υπολογισμό, χωρίς σκέψη της αυριανής μέρας. Κι έτσι θα μείνει, όπως πριν, απένταρος, στενοχωρημένος, χωρίς να μπορέσει να πάρει ένα μαντίλι, ένα πουκάμισο, να κάνει μια φορεσιά ρούχα, πού τόσο είχε ανάγκη. Κι αυτή η ιστορία γίνεται πάντα, τα παθήματα δεν του γίνονται μαθήματα, να βάλει μια τάξη στη ζωή του. Έμεινε για πάντα άτσαλος, αδέξιος, άψηφιστος, αδιάφορος. Δεν είναι άξιος να περιποιηθεί τον εαυτό του, η ανεμελιά του δεν έχει όρια, και συνοδευμένη από κάποια φυσική ραθυμία και νωθρότητα, με μια πλήρη αδιαφορία για τα βιοτικά, τον κρατά σε μια άξιολύπητη αθλιότητα. Άπλυτος, απεριποίητος, σχεδόν κουρελής, δεν νοιάζεται για τίποτα. Ενώ μπορούσε να ζει με αξιοπρέπεια γιατί είναι λιτότατος και ασκητικός, σκορπάει τα λεπτά του, και μόνο κάθε πρωτομηνιά έχει χρήματα στην τσέπη του, *"Κατ' εκείνην την ημέραν συνέβη να είμαι πλούσιος.."* γράφει κάπου. Ενδεικτικό της σχέσης του με τα χρήματα είναι το περιστατικό που αναφέρει ο Παύλος Νιρβάνας: όταν ο Παπαδιαμάντης ξεκίνησε τη συνεργασία του με την εφημερίδα "Το Άστυ", ο διευθυντής του προσέφερε μισθό 150 δραχμές. Η απάντηση του Παπαδιαμάντη ήταν: *"Πολλές είναι εκατόν πενήντα. Με φτάνουνε εκατό."* Η βασανισμένη αυτή ζωή, η εντατική εργασία, το ξενύχτι και προπάντων το πιότο που σιγά-σιγά του έγινε πάθος, το τσιγάρο και η καθημερινή υπερβολική κούραση του κατάστρεψαν την υγεία και τον έφεραν πρόωρα στο θάνατο.

Μα και γενικά στη ζωή του ήταν απλησίαστος. Του άρεσε η μοναξιά και η απομόνωση. Δεν έπιανε εύκολα φίλιες, και ήταν πάντα επιφυλακτικός, κλεισμένος στον εαυτό του. Ελάχιστοι ήταν οι φίλοι του, όπως ο Γιάννης Βλαχογιάννης, ο Μιλτιάδης Μαλακάσης και ένας δυο άλλοι. Ακόμα και προς τον Βλάση Γαβριηλίδη, που του στάθηκε ως πατέρας, και τον ενθάρρυνε και τον βοηθούσε πάντα, σε κάθε δύσκολη στιγμή του, δεν του έδειξε την αγάπη, που ίσως θα έπρεπε. Του άρεσε να ζει στον κλειστό εσωτερικό του κόσμο και να ζητεί την πνευματική ανακούφιση, ζωγραφίζοντας τις αναμνήσεις του στα ποιήματα του και τον ποιητικότατο πεζό του λόγο στα διάφορα διηγήματα του, που τα περισσότερα ξαναζωντανεύουν τους παλιούς θρύλους του πανέμορφου νησιού του.

Αυτός ο περίεργος και απόκοσμος τρόπος ζωής με την παράλληλη προσήλωσή του στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τη λειτουργική της παράδοση τον έκαναν να ομοιάζει με κοσμοκαλόγερο. Συνήθιζε να ψάλλει στον Ι. Ναό Αγίου Ελισαίου ως δεξιός ψάλτης, στον ίδιο ναό έψαλε ως αριστερός ψάλτης ο εξάδελφός του Αλέξανδρος Μωραϊτίδης ενώ εφημέριος ήταν ο Άγιος παπα Νικόλας Πλανάς.

Τα τελευταία χρόνια

Η ζωή του Παπαδιαμάντη μέρα με τη μέρα γινόταν δυσκολότερη. Η φτώχεια, το ποτό και η ασυλλόγιστη απλοχεριά του έγιναν αιτία να φτάσει σε απελπιστική κατάσταση, παράλληλα με την επιβάρυνση της υγείας του. Οι φίλοι του, Μιλτιάδης Μαλακάσης, Επαμεινώνδας Δεληγιώργης, Παύλος Νιρβάνας, Δημήτριος Κακλαμάνος, Αριστομένης Προβελέγγιος κ.α., διοργάνωσαν μια γιορτή στον Φιλολογικό Σύλλογο "Παρνασσός" το 1908, για τα λογοτεχνικά εικοσιπεντάχρονα του και κατάφεραν να συγκεντρώσουν ένα χρηματικό ποσό, προκειμένου να βγει από το οικονομικό αδιέξοδο. Πράγματι, ο Παπαδιαμάντης κατόρθωσε να πληρώσει τα χρέη του, να αγοράσει για πρώτη φορά καινούρια ρούχα κι ετοιμάστηκε να επιστρέψει στη Σκιάθο. Μάταια ο Νιρβάνας (γιατρός ο ίδιος) προσπάθησε ώστε να εισαχθεί στο νοσοκομείο. Στα τέλη του Μαρτίου του 1908 έφυγε για το νησί του, με σκοπό να μην ξαναγυρίσει στην πόλη *"της δουλοπαροικίας και των πλουτοκρατών..."*, όπως ο ίδιος έγραψε.

Στο νησί του, εξακολούθησε να κάνει τις μεταφράσεις που του έστελνε ο Γιάννης Βλαχογιάννης, για να έχει κάποιον πόρο ζωής, μα υστέρη από λίγο τα χέρια του πρήστηκαν και του ήταν δύσκολο να γράφει. Το ημερήσιο πρόγραμμά του περιλάμβανε πολύ πρωινό ζύπνημα, μια βόλτα στην ακρογιαλιά κι ύστερα εκκλησία, αποζητώντας τη λύτρωση της

θηρσκευτικής γαλήνης. Μαζεύοντας τα ιστορικά του νησιού και τα παλιά χρονικά, συνέθεσε τα τελευταία του διηγήματα πιο ώριμα και πιο ολοκληρωμένα.

Ο Παπαδιαμάντης πέθανε τον Ιανουάριο του 1911, υστέρη από επιδείνωση της υγείας του. Η κηδεία του τελέστηκε μέσα στο πένθος όλων των απλών ανθρώπων του νησιού. Με την είδηση του θανάτου του, το πένθος έγινε πανελλήνιο. Έγιναν επίσημα μνημόσυνα στην Αθήνα, στην Πόλη, στην Αλεξάνδρεια κι άλλου. Ορισμένοι ποιητές έγραψαν εγκωμιαστικά τραγούδια (Μαλακάσης, Πορφύρας κ.α.) και τα φιλολογικά περιοδικά της εποχής εξέδωσαν τιμητικά τεύχη, αφιερωμένα στη μνήμη του. Ο εκδοτικός οίκος *Φέξη*, λίγο αργότερα άρχισε την έκδοση των έργων του, που έφτασαν τους έντεκα τόμους. Στα 1924, ο Ελευθερουδάκης εξέδωσε τα *Απαντά* του με αρκετά ανέκδοτα διηγήματα. Το 1925 πραγματοποιήθηκε η γιορτή των αποκαλυπτηρίων της προτομής του στη Σκιάθο, ενώ στις εφημερίδες *Ελεύθερον Βήμα* και *Πολιτεία* δημοσιεύτηκαν τα τελευταία άγνωστα διηγήματα του. Το 1933, επισκέφτηκαν τη Σκιάθο τετρακόσιοι Γάλλοι διανοούμενοι, που μαζί με εκατόν πενήντα Έλληνες λογοτέχνες και άλλους θαυμαστές του, μίλησαν μπροστά στην προτομή του για το έργο του. Διηγήματα του Παπαδιαμάντη άρχισαν να εκδίδονται στα γαλλικά και πολλοί Γάλλοι ελληνιστές ασχολήθηκαν πλατύτερα με το έργο του. Το 1936 ο Γιώργος Κατσίμπαλης ετοίμασε την πρώτη βιβλιογραφία του ενώ ξεκίνησε από τους Έλληνες λογοτέχνες η συστηματική κριτική του έργου του, άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική. Αν και η βιβλιογραφία γύρω από τη ζωή του είναι τεράστια, τόσο σε έκταση όσο και σε ποικιλία, σοβαρά κριτικά άρθρα δεν υπάρχουν ως το 1935, τα οποία να ανταποκρίνονται σε μία αντικειμενική μελέτη του έργου του.

Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι

Ο Φιοντόρ Μιχαήλοβιτς Ντοστογιέφσκι (Fyodor Mikhailovich Dostoevsky, ρωσ. Фёдор Михайлович Достоевский) υπήρξε

κορυφαία μορφή της παγκόσμιας λογοτεχνίας, ρωσικής καταγωγής. Γεννήθηκε το 1821 στη Μόσχα. Σπούδασε στη Στρατιωτική Σχολή Μηχανικών της Αγίας Πετρούπολης. Υπηρέτησε στο στρατό για ένα μικρό χρονικό διάστημα αλλά τον εγκατέλειψε γρήγορα για να αφοσιωθεί στη λογοτεχνία. Μελέτησε την κοινωνία και τον κόσμο όχι θεωρητικά αλλά στην πράξη. Θέμα των έργων του, η ίδια η ζωή. Είδε από κοντά τις υποβαθμισμένες συνοικίες, γνώρισε τη φτώχεια, τον πόνο, την εξαθλίωση των ταπεινών ανθρώπων και στη συνέχεια μετέφερε τις εικόνες αυτές στα μυθιστορήματά του. Ασχολήθηκε με τον άνθρωπο και την κοινωνία και υπήρξε αγωνιστής και επαναστάτης. Υπήρξε μέλος της Ακαδημίας Επιστημών και η προσφορά του στην παγκόσμια λογοτεχνία είναι διεθνώς αναγνωρισμένη. Θεωρείται ως ο μεγαλύτερος μυθιστοριογράφος όλων των εποχών και τα έργα του έχουν μεταφραστεί σχεδόν σε όλες τις γλώσσες του κόσμου.

Εναντιώθηκε στην πολιτική του Τσάρου Νικολάου του Α'. Αυτή του η στάση είχε αποτέλεσμα να κατηγορηθεί για συνωμοσία και να καταδικαστεί σε τετραετή φυλάκιση. Τα χρόνια του εγκλεισμού του στις φυλακές του Ομσκ υπέφερε τρομερά βασανιστήρια και εξευτελισμούς. Στα χρόνια της φυλάκισης και εξορίας του αντλούσε δύναμη από μια Καινή Διαθήκη που είχε μαζί του. Το 1859 επέστρεψε στην Πετρούπολη και εξέδωσε μαζί με τον αδελφό του δύο περιοδικά τα οποία, όμως, δεν σημείωσαν επιτυχία με αποτέλεσμα ο Ντοστογιέφσκι να βρεθεί καταχρεωμένος. Ο μόνος τρόπος για να συγκεντρώσει χρήματα και να ξεπληρώσει τα χρέη του ήταν η συγγραφή. Άρχισε λοιπόν να γράφει συνέχεια και ακούραστα με αποτέλεσμα να καταφέρει να ζήσει τα τελευταία χρόνια της ζωής του σχετικά άνετα. Σε αυτό το διάστημα έγραψε τα καλύτερα του έργα: *Ο παίκτης*, *Οι αδερφοί Καραμαζώφ*, *Έγκλημα και Τιμωρία*, *Ο Ηλίθιος*, *Οι δαιμονισμένοι*. Όταν κατάφερε πλέον να ανασάνει από το βάρος των χρεών ανέλαβε τη διεύθυνση του περιοδικού "Πολίτης" και λίγα χρόνια αργότερα εξέδωσε το δικό του περιοδικό, Το Ημερολόγιο Ενός Συγγραφέα, που σε αντίθεση με τις προηγούμενες εκδοτικές εμπειρίες σημείωσε τεράστια επιτυχία. Πέθανε το 1881 στην Πετρούπολη σε ηλικία 60 ετών.

Το σπίτι-μουσείο του Ντοστογιέφσκι

Στις αρχές Οκτώβρη του 1878, ο Ντοστογιέφσκι με την οικογένειά του μετακόμισε σ' ένα διαμέρισμα στην Οδό Κουζνέτσου αριθ. 5. Η απόφαση να πάει σ' ένα νέο σπίτι συνδέεται με τον τραγικό θάνατο του μικρότερου γιου του στις 16 Μαΐου 1878 από επιληψία, αρρώστια που είχε κληρονομήσει από τον ίδιο τον πατέρα του.

Το διαμέρισμα αυτό της Κουζνέτσου αριθ. 5, όπου ο Ντοστογιέφσκι έζησε για 2 1/2 χρόνια μέχρι το θάνατό του, ήταν στο δεύτερο όροφο με έξι δωμάτια και παράθυρα με θέα στην Εκκλησία του Αγίου Βλαντίμιρ, όπου ο Ντοστογιέφσκι εκκλησιαζόταν στα τελευταία χρόνια της ζωής του. Σ' αυτό το σπίτι με την ταπεινή επίπλωση, ο Ντοστογιέφσκι έγραψε το τελευταίο μυθιστόρημά του *Οι αδελφοί Καραμαζώφ*. Το Νοέμβριο του 1991, με τη συμπλήρωση 150 χρόνων από τη γέννηση του συγγραφέα, το Μουσείο Ντοστογιέφσκι της Αγίας Πετρούπολης άνοιξε στο κοινό τις πύλες του στο σπίτι αυτό. Ο Ντοστογιέφσκι, πέρα από επιληπτικός, υπέφερε σ' όλη του τη ζωή και από ασθένεια των πνευμόνων. Στις 26 Γενάρη του 1881, είχε μια σοβαρή πνευμονική αιμορραγία. Το βράδυ της ίδιας ημέρας κάλεσαν τον ιερέα της γειτονικής Εκκλησίας του Αγίου Βλαντίμιρ κι ο Ντοστογιέφσκι εξομολογήθηκε και δέχτηκε τη Θεία Κοινωνία. Όπως γράφει στο "Ημερολόγιό" της η Άννα Γρηγόριεβνα Ντοστογιέφσκι, όταν διαβεβαίωνε τον Ντοστογιέφσκι ότι θα ζούσε ακόμη για πολλά χρόνια, εκείνος της απάντησε: «Όχι, το ξέρω, θα πεθάνω σήμερα! Άναψε μια λαμπάδα, Άννια, και δος μου το Ευαγγέλιο».

Στις 28 Γενάρη του 1881, ώρα 8.36 το βράδυ, ο Φιοντόρ Μιχαήλοβιτς Ντοστογιέφσκι πέθανε. Τα νέα για το θάνατο του Ντοστογιέφσκι τάραξαν αφάνταστα τους Ρώσους της Αγίας Πετρούπολης. Για δυο συνεχείς ημέρες, 29-30 του Γενάρη, το διαμέρισμα της Οδοú Κουζνέτσου αριθ. 5 κατακλυζόταν από κόσμο, που συνέρρεε για το τελευταίο αντίο - μπροστά στο ξεσκέπαστο φέρετρο στη μέση του γραφείου του - στον πολυαγαπημένο του συγγραφέα. Όλα τα δωμάτια του σπιτιού ήταν κατάμεστα με κόσμο. Μεγάλες μορφές της ρωσικής λογοτεχνίας συνωστίζονταν γύρω από το φέρετρό του.

Το Σάββατο στις 31 Γενάρη, η σορός του Ντοστογιέφσκι μεταφέρθηκε από το σπίτι της Οδού Κουζνέτσου αριθ. 5. Όλη η Αγία Πετρούπολη, δίχως άλλο προηγούμενο, ακολούθησε τη νεκρική πομπή προς το Μοναστήρι του Αλέξανδρου Νέφσκι, όπου θα γινόταν η ταφή. Πρωτομηνιά, Φλεβάρη του 1881, μετά την εξόδιο λειτουργία στην Εκκλησία του Αγίου Πνεύματος της Μονής και με την παρουσία τεράστιου πλήθους ανθρώπων, ο Ντοστογιέφσκι τάφηκε στο Κοιμητήριο Τίχβιν του Μοναστηριού Αλέξανδρου Νέφσκι, δίπλα στον τάφο του Ρώσου ποιητή Βασίλι Ζουκόφσκι. Στα 1883, σε επιτάφια τελετή, έγιναν τα αποκαλυπτήρια του μνημείου και της προτομής του Ντοστογιέφσκι, έργο του γλύπτη Ν. Λαβρέτσκι. Όχι μακριά από τον τάφο του Ντοστογιέφσκι, βρίσκονται και οι τάφοι διάσημων συνθετών της Ρωσίας – Τσαϊκόφσκι, Ρίμσκι-Κόρσακωφ, Μουσόργκσκι, Μποροντίν, Γκλίνκα.

Ο τάφος του Ντοστογιέφσκι στο Κοιμητήριο της Μονής Αλέξανδρου Νέφσκι στην Αγία Πετρούπολη

Τα έργα :

Η Φόνισσα :

Η φόνισσα, εκτενές διήγημα (νουβέλα) και ένα από τα καλύτερα έργα του Παπαδιαμάντη, δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Παναθήναια σε συνέχειες από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 1903 με τον υπότιτλο (κοινωνικό μυθιστόρημα). Ο κοινωνικός χαρακτήρας του έργου συνιστάτε ότι παρουσιάζει το σοβαρό πρόβλημα της θέσης και της μοίρας που είχαν τα κορίτσια και οι γυναίκες μέσα στην κοινωνία της υπαίθρου: ωστόσο, οι διαστάσεις του είναι ευρύτερες, αφού θίγει και ένα άλλο θέμα : το δικαίωμα που επιφυλάσσει ένας άνθρωπος στον εαυτό του να προσπαθεί να διορθώνει τα κακός κείμενα της κοινωνίας με εγκληματικές πράξεις. Με φόντο την κοινωνία της Σκιάθου το αφήγημα δίνει κοινωνικά και ηθογραφικά στοιχεία του νησιού, ο χαρακτήρας του όμως είναι ψυχογραφικός καθώς εισδύει στην ψύχη της ψυχοπαθολογικής προσωπικότητας της ηρωίδας του της οποίας παρουσιάζει, ενώ συμπεριφορά των προσώπων και η περιγραφή του φυσικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος δίνονται με ρεαλισμό. Η φόνισσα θεωρείται από πολλούς το καλύτερο έργο του Παπαδιαμάντη.

Θέμα του αφηγήματος είναι οι φόννοι μικρών κοριτσιών βρεφικής και νηπιακής ηλικίας απ την ηρωίδα του έργου, η οποία με αυτό τον τρόπο τα γλίτωνε , όπως πίστευε , από τα βάσανα και την κακοπέραση που επιφύλασσε η κοινωνία της εποχής και του τόπου στα κορίτσια και στις γυναίκες.

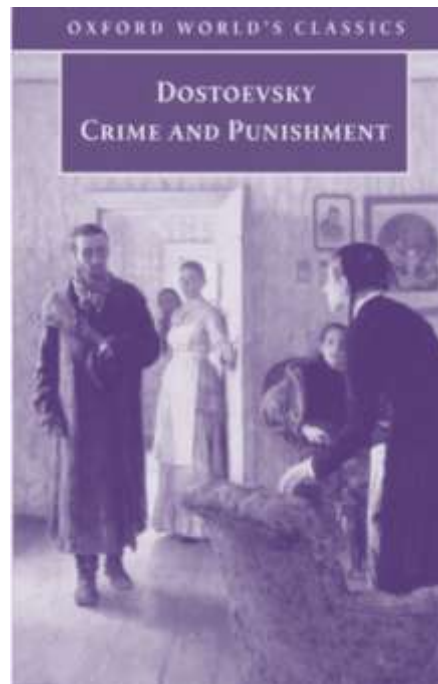
Έγκλημα και τιμωρία :

Ξεκινώντας από ένα έγκλημα για το οποίο υπεύθυνη είναι η ίδια η κοινωνία, ο Ντοστογιέφσκι, στο πρόσωπο του θύτη, που είναι συγχρόνως και θύμα, προβάλλει την υπαρξιακή του αγωνία σε έναν κόσμο ζοφερό. Με το «Έγκλημα και τιμωρία» ο συγγραφέας θέτει ενώπιόν μας το υπαρξιακό πρόβλημα:

Ο φοιτητής Ρασκόλνικωφ, που έγινε δολοφόνος διαμαρτυρόμενος για την κοινωνική αδικία και καταγγέλλοντας την, προβληματίζεται αν σε τελευταία ανάλυση είναι ο ίδιος εγκληματίας, τη στιγμή που όσοι κάνουν τους πολέμους ευθύνονται για εκατομμύρια θανάτους σε όλο τον κόσμο... Η ψυχολογική ανάλυση του ήρωα από το μεγάλο Ρώσο

συγγραφέα δίνει στο έργο βάθος και ο προβληματισμός του το καθιστά διαχρονικό.

Θέμα στο έργο του Ντοστογιέφσκι είναι ο φόνος μιας ενεχυροδανείστριας διαπεπραγμένος από τον κεντρικό ήρωα ο οποίος τον οδηγεί στην αρρώστια , σε έναν ατελείωτο Γολγοθά και τέλος στο αστυνομικό τμήμα και στην Σιβηρία για την υλοποίηση καταναγκαστικών έργων.

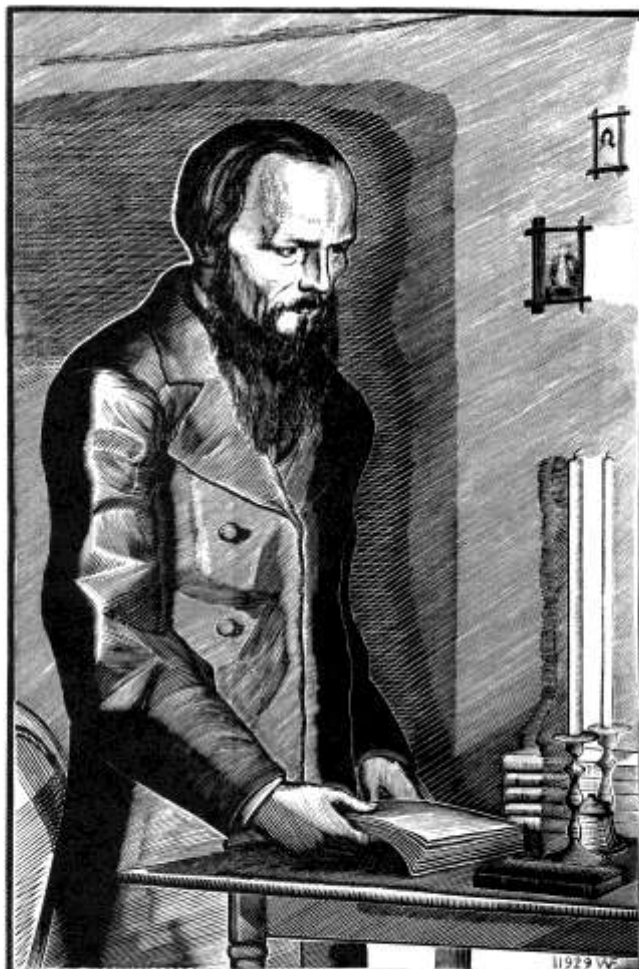
ΟΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΣΤΟ «ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ»

Στο «Έγκλημα και τιμωρία» ο Ντοστογιέφσκι προσπαθεί να μεταφέρει στον αναγνώστη το πνεύμα μίας εποχής στην οποία είναι διάχυτο το αίσθημα της παρακμής ,της εξαχρείωσης σε ηθικό επίπεδο και της απόγνωσης. Υπηρετώντας το ρεύμα του νατουραλισμού συγγραφέας μεταδίδει με σχεδόν κινηματογραφικό τρόπο ,εικόνες που πιστοποιούν την πνευματική αυτή κατάπτωση ,και δημιουργούν την αίσθηση ότι τα γεγονότα που περιγράφονται ξετυλίγονται σαν φιλμ μπροστά στα μάτια του αναγνώστη παραστατικότητα σε συνδυασμό με τη ζωντανία που χαρακτηρίζουν τις εικόνες του βιβλίου, εντείνουν την αγωνία εκείνου που το διαβάσει και τον περνούν από ποικίλα συναισθηματικά στάδια .Ιδιαίτερα έντονο είναι το στοιχείο του νατουραλισμού οποίος ασχολείται με την απαισιόδοξη πλευρά της ζωής και με ανθρώπους του περιθωρίου, στις περιγραφές των φόνων στους οποίους προβαίνει ο κεντρικός ήρωας του έργου, Ρασκόλνικοφ. Σε εκείνα τα σημεία ,η πορεία προς την εγκληματική πράξη κλιμακώνεται ,καθώς κάθε στιγμή παρουσιάζεται η ψυχολογία του πρωταγωνιστή που έχει καταληφθεί από παραφροσύνη και μανία .Ο αναγνώστης προετοιμάζεται από το συγγραφέα για την τραγική στιγμή του εγκλήματος και η ένταση που αισθάνεται κορυφώνεται ,καθώς ο λόγος του Ντοστογιέφσκι έχει εξαιρετική ροή και ταχύτητα, στοιχεία που κάνουν το άτομο να αγωνιά για την εξέλιξη της υπόθεσης. Συγκλονιστική είναι ,βέβαια ,η σκηνή του φόνου ,στην οποία με ωμότητα παρουσιάζεται το πώς ο Ρασκόλνικοφ σκοτώνει τα θύματά του(Χαρακτηριστικό είναι το σημείο που αναφέρεται ότι το κρανίο της γριάς σκίζεται στα δύο).Και μετά, όμως, από τις εγκληματικές ενέργειες, με ιδιαίτερη γλαφυρότητα περιγράφεται ο τρόπος που αντιδρά ο ήρωας, αφού εκτελέσει τα μοχθηρά σχέδιά του, και η μανιώδης κατάσταση στην οποία βρίσκεται .Σε όλη τη διάρκεια της ανάγνωσης του βιβλίου «Έγκλημα και τιμωρία», ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται την τραγικότητα του κεντρικού προσώπου ,ενώ παράλληλα το μυστηριώδες πέπλο που σκεπάζει την πλοκή του έργου ,τραντάζει με τον απόηχό του την ψυχή του ως τα βάθη της.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΙ ΜΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ «ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ»

Διαβάζοντας το βιβλίο «Έγκλημα και τιμωρία» του Ντοστογιέφσκι ,διδασκούμε στο εγκληματικό μυαλό ενός ανθρώπου που έχει βιώσει ο

ίδιος πολύ έντονα κατά τη διάρκεια της ζωής του ,την κοινωνική αδικία, τον παραγκωνισμό και τη γενικότερη τάση μίας εποχής, στην οποία οι οικονομικά ασθενέστεροι γνωρίζουν τον ύστατο εξευτελισμό του εαυτού τους από τη φτώχεια και τις τραγικές συνθήκες διαβίωσης .Τί είναι, όμως, εκείνο που ωθεί το συγγραφέα να αναφερθεί με τόση παραστατικότητα μέχρι και ωμότητα θα λέγαμε, όσον αφορά στις περιγραφές, στην προσωπικότητα ενός νέου ατόμου που οδηγείται εξαιτίας των δυσκολιών που αντιμετωπίζει καθημερινά, στην παραφροσύνη και στην απόλυτη μανία ?Εμπνέεται ο Ντοστογιέφσκι από την ίδια την εποχή στην οποία ζει, όπου στη Ρωσία επικρατεί η κοινωνική αδικία ,η φτώχεια και οι εγκληματικές ενέργειες ανθρώπων που έχουν υπερβεί τα όρια της απόγνωσης, αγγίζοντας πλέον εκείνα της τρέλας .Ο Ντοστογιέφσκι ήταν ένας συγγραφέας που ασχολήθηκε στα έργα του με το άτομο και την κοινωνία, πολεμώντας μέσα από αυτά την εξαθλίωση που βίωνε ο απλός άνθρωπος εκείνης της περιόδου .Την εξαθλίωση και την ταπείνωση αυτή προβάλλει με ζωντάνια και άριστη επιλογή εικόνων ,και έμμεσα πολεμάει, στο γεμάτο διαχρονικά μηνύματα βιβλίο του «Εγκλημα και τιμωρία», τα σκοτεινά μονοπάτια του οποίου θα εξερευνήσουμε στη συνέχεια .

Ηθουγράφηση χαρακτήρων :

ΗΘΟΥΓΡΑΦΗΣΗ ΤΗΣ ΧΑΔΟΥΛΑΣ

Η Χαδούλα Φραγκογιαννού, η ηρωίδα του διηγήματος «Η Φόνισσα» είναι μια γυναίκα εξήντα χρονών περίπου, χήρα, φτωχή, με τέσσερις γιους και τρεις κόρες . Για να κατανοήσουμε το χαρακτήρα της, πρέπει πρώτα να δούμε το περιβάλλον στο οποίο έχει ανατραφεί, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ζει και πώς βλέπει η ίδια τη ζωή και την κατάστασή της. Το περιβάλλον της ήταν η φτώχεια , η στέρηση ,ο κατατρεγμός , η επιβολή της ιδέας ότι τα θηλυκά είναι άχρηστα και δημιουργούν συνεχώς προβλήματα στους γονείς τους. Όλα αυτά την οδηγούν στην επανάστασή της-μόνο που αυτή εκδηλώνεται με το έγκλημα. Η ίδια βέβαια θεωρεί τις πράξεις της θεάρεστες, παρερμηνεύοντας και διαστρεβλώνοντας την πραγματικότητα. Δεν πρόκειται όμως για ένα άτομο που εγκληματεί από ικανοποίηση πάνω στην έξαρση του θρησκευτικού παραληρήματος, αλλά για την εκδήλωση της επανάστασης της ενάντια σε ό,τι ως τώρα τη βασάνιζε και την καταπίεζε.

Επιπλέον, είναι μία γυναίκα απομονωμένη από όλους τους άλλους που ούτε βλέπουν ούτε καταλαβαίνουν. Αυτή όμως και βλέπει και καταλαβαίνει. Το να υπηρετεί τους γονείς, τα παιδιά, τα εγγόνια της, το να υπηρετεί με όλους τους τρόπους δεν είναι γι' αυτή λύτρωση, δεν είναι στάση θετική απέναντι στη ζωή, δεν είναι δεσμός και επικοινωνία με τους ανθρώπους, με την φύση ή και με τον χρόνο. Εάν ,όμως, είχε μάθει να αγαπά τους ανθρώπους, θα έβρισκε τη δύναμη να αντέξει και τις πίκρες και τα βάσανα αλλά και το νόημα της ζωής. Η γριά Χαδούλα το ξέρει πως δε διάλεξε τον τρόπο της ζωής της, όπως δεν διάλεξε και την ώρα γέννησής της. Και γι' αυτή τη γνώση είναι ένας ολότελα σημερινός άνθρωπος. Η Φραγκογιαννού είναι ολομόναχη, ψυχικά ταπεινωμένη και εξουθενωμένη από τα βάρη της κοινωνίας. Παρ' όλα αυτά είναι μία γυναίκα έξυπνη, με μυαλό και κρίση. Έχει μαχητικότητα ... αλλά δεν έχει αγάπη.

Η έλλειψη αγάπης της γριάς αυτής φαίνεται από τους φόνους που διαπράττει στα ίδια της τα εγγόνια (που αποτελεί το κύριο θέμα του διηγήματος) και σε άλλα μικρά κοριτσάκια γενικότερα, λόγω της συσσώρευσης, για χρόνια, του αισθήματος της αδικίας και της καταπίεσης, βιώνοντάς το όχι μόνο ως προσωπική καταδίκη αλλά ως κοινή γυναικεία μοίρα.

Ποιοι είναι ,όμως, οι πραγματικοί παράγοντες της έλλειψης στοργής και αγάπης της γριάς Χαδούλας για τις εγγονούλες της και συνεπώς αυτοί που την οδήγησαν σε μία σειρά φόνων αυτών των κοριτσιών;

- Ο πρώτος είναι η κληρονομικότητα. Η αδιαφορία της μάνας η σκληρότητα και η παντελής έλλειψη μητρικής αγάπης στα κορίτσια, κληρονομείται από την μάνα στη Χαδούλα. Κληρονομικά η ηρωίδα φέρει μέσα της το στοιχείο της κακίας, καθώς η μάνα της υπήρξε «μία από τις στρίγγλες της εποχής της» και το πρότυπο που της παρείχε ήταν κάθε άλλο παρά υγιές. Η ψυχή της πάλι φέρει ανεπούλωτα τραύματα από την στέρηση της μητρικής στοργής και ο πόνος αυτός την έχει σκληρύνει, αδειάζοντάς την από κάθε ευγενές, λεπτό συναίσθημα.
- Ο δεύτερος σχετίζεται με την κοινωνική θέση των γυναικών στις φτωχές οικογένειες. Το θέμα της προίκας των κοριτσιών, όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, ήταν πραγματικά ένα μεγάλο βάσανο για τους γονείς. Από μια απλή γονική προσφορά μεταβάλλεται και παρουσιάζεται στο έργο σαν κοινωνικός θεσμός. Ο εύκολος αυτός τρόπος πλουτισμού των αντρών, λειτουργούσε ψυχαναγκαστικά έως και εκβιαστικά στις οικογένειες των κοριτσιών και είχε άμεση εξάρτηση στο κατά πόσο είναι πιθανό να παντρευτεί ή όχι μια γυναίκα . Από την στιγμή της γεννήσεως ενός κοριτσιού, οι γονείς έπρεπε να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τον τρόπο που θα αποκτήσουν την απαραίτητη προίκα για το παιδί τους. Υπό αυτή τη μορφή, η προίκα είχε και μια άλλη κοινωνική επίπτωση: διέλυε και αποσάθρωνε τις μικρές αγροτικές οικογένειες. Ήταν επομένως ανεπιθύμητη η γέννηση θηλυκών από τους φτωχούς γονείς. Με άλλα λόγια ,όλη η μικρή κοινωνία στην οποία ζει η γριά Χαδούλα θεωρεί ανεπιθύμητα τα κορίτσια και μεμψιμοιρεί για τη γέννησή

τους, εξαιτίας του δυσβάστακτου οικονομικού βάρους που συνεπάγεται για τους φτωχούς αυτούς νησιώτες η εξεύρεση της προίκας. Το δυσβάστακτο αυτό έθιμο και η αδυναμία εκπλήρωσής του έχει μετατρέψει το γάμο σε πηγή πλουτισμού για τους άνδρες, οι οποίοι διαπραγματεύονται την ύπαρξή τους, το φύλο τους δηλαδή, βλέποντας το γάμο ως συναλλαγή, ως ευκαιρία εύκολου και ανέξοδου πλουτισμού, εκβιάζοντας την οικογένεια της νύφης, εφόσον η ζήτηση των γαμπρών είναι πολύ περισσότερη από την προσφορά τους. Η κοινωνική αυτή πρακτική είναι οι «όνυχες» που έχει αποκτήσει η πραγματικότητα για την Φραγκογιαννού, που τη σέρνουν ψυχαναγκαστικά στο ρόλο τη φόνισσας, νομίζοντας ότι προσφέρει κοινωνική υπηρεσία.

- Ο τρίτος παράγοντας είναι οι πιέσεις της στιγμής, οι οποίες εν προκειμένω εντοπίζονται στην πολυήμερη αϋπνία της Χαδούλας. Όλες αυτές οι σκέψεις και αναφορές στο παρελθόν έρχονται σε στιγμές μεγάλης κούρασης και αγρυπνίας δίπλα στο άρρωστο βρέφος. Σε πολλά σημεία του έργου γίνεται αναφορά στη κούραση της Χαδούλας και το ξέσπασμά της εξαιτίας αυτής. Με αυτές τις λεπτομέρειες εξάλλου ξεκινά το έργο, την ταλαιπωρία της από την θυσία του ύπνου της δίπλα στο εγγονάκι της.

ΗΘΟΓΡΑΦΗΣΗ ΡΑΣΚΟΛΝΙΚΟΦ :

Κεντρικός ήρωας στο βιβλίο του Ντοστογιέφσκι είναι φυσικά ο Ρασκόλνικοφ, ένας φοιτητής της νομικής ο οποίος ζει μακριά από την οικογένεια του σε ένα αξιολύπητο δωμάτιο. ο ρόλος του στο έργο είναι εξαιρετικά σημαντικός δεδομένου ότι αποτελεί δίκαια το πρόσωπο που κινεί και σηματοδοτεί ολόκληρη την εξέλιξη του έργου. Χωρίς αυτόν δεν θα υπήρχε το βιβλίο.

Ο Ρασκόλνικοφ μολονότι, όντας κεντρικός ήρωας θα έπρεπε να ήταν μια εξαιρετική προσωπικότητα, ο Ντοστογιέφσκι φρόντισε να εμποτίσει την πολυδιάστατη και αρκετά ενδιαφέρουσα διάσταση του ήρωα με ποικίλα στοιχεία από το τάγμα του νατουραλισμού το οποίο και υπηρετούσε.

Έτσι, ο Ρασκόλνικοφ αντικατοπτρίζει πραγματικά έναν «αντί- ήρωα». Η ζωή του δεν έχει κανένα νόημα κανένα απόλυτο στόχο. Κάθε μέρα περιορίζεται στο να κοιμάται, να τριγυρνά σε καμπαρέ, να πίνει δηλαδή σε ασχολίες τιποτένιες, ανθρώπων αργόσχολων. Από νωρίς αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τις σπουδές του και αποφάσισε να σταματήσει και τα ιδιαίτερα μαθήματα παρόλο που του επέφεραν κάποια χρήματα για τα προς το ζην. Βουτηγμένος στην μιζέρια και στην ρουτίνα της καθημερινής ζωής, μιας ζωής μέτριας, δεν κάνει τίποτα για να ξεφύγει από εκεί.

Απεγνωσμένος προετοιμάζει αρκετό καιρό ένα έγκλημα, να σκοτώσει μια πλούσια γριά ενεχειροδανείστρια με απώτερο σκοπό να την ληστέψει ,μέσα σε μια απελπισμένη προσπάθει να εξασφαλίσει οικονομικά το μέλλον του. Αρχικά, θεωρεί ότι είναι αρκετά δυνατός ώστε να φέρει σε πέρας αυτήν απάνθρωπη πράξη διότι κατά την γνώμη του, αυτή η γριά δεν αξίζει να ζει, δεν έχει τίποτα να προσφέρει και το μόνο που κάνει είναι να επιβαρύνει την κοινωνία και τους υπόλοιπους ανθρώπους με την παρουσία της.

Τελικά, όντας αποφασισμένος, κατορθώνει να προσπεράσει όλα τα εμπόδια που εμφανίζονται στον δρόμο του και φτάνει έξω από το σπίτι της Αλιόνας Ιβάνοβας. Αφού την σκοτώσει εν ψυχρώ με το τσεκούρι κατευθύνετε προς το διπλανό δωμάτιο όπου την είχε δει κατά την διάρκεια μιας προηγούμενης επίσκεψης του να τοποθετεί αντικείμενα μεγάλης αξίας μέσα σε ένα κουτί. Όμως, έντρομος, αντιλαμβάνεται την αιφνίδια επιστροφή της Ελισάβετ. Βλέποντας ότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος διαφυγής, σκοτώνει και την νεαρή κοπέλα και αποχωρεί. Έχοντας καταφέρει παρά την πολυκοσμία να βγει από τον τόπο του εγκλήματος και να απομακρυνθεί, περιπλανιέται στους δρόμους και τελικά καταλαβαίνει την μηδαμινότητα των κλοπιμαίων και αποφασίζει να τα θάψει κάτω από μια πέτρα στην αυλή ενός έρημου σπιτιού.

Ο συγγραφέας, έχοντας δημιουργήσει έναν ήρωα με τεράστιο ψυχολογικό υπόβαθρο, παρουσιάζει με ρεαλισμό και φοβερή παραστατικότητα το δράμα του τραγικού ήρωα ο οποίος δεν μπορεί να ξεφύγει από την μοίρα του. Η βίωση της κοινωνικής αδικίας και ανισότητας σε όλο τους το μεγαλείο προτρέπει τον ήρωα να επαναστατήσει έναντι του κατεστημένου, του νόμου, της κοινωνίας με

μοναδικό σκοπό τη σωτηρία της ανθρωπότητας. Αφού διαπράξει το έγκλημα, αρρωσταίνει και δεν μπορεί να συνέλθει, γεγονός που ανησυχεί τον μοναδικό φίλο του, Ραζουμικιν καθώς και τη μητέρα και την αδελφή του. Παρόλο που δεν αισθάνεται τύψεις για το έγκλημα, παρόλο που ποτέ δεν φτάνει στο σημείο να μετανιώσει για την απάνθρωπη και άλογη πράξη του, που σκότωσε δηλαδή έναν άνθρωπο που δεν του είχε κάνει τίποτα το κακό - σημαντικό, βασανίζεται σε τέτοιο βαθμό που προκαλεί τη συγκίνηση, ίσως και τη συμπάθεια του αναγνώστη ο οποίος αντικρίζει στο πρόσωπό του έναν στυγνό δολοφόνο άλλα έρμαιο των δικών του πράξεων του. Μέχρι το τέλος, αν και ενδιαφέρεται για το ευαγγέλιο του Λάζαρου, αν και τον απασχολεί η μεταφυσική ζωή, δεν στρέφεται προς το θεό. Η πραγματική τιμωρία του συνίσταται λοιπόν στο γεγονός ότι δεν μπορεί καθόλου να ηρεμήσει, ότι η λογική του σταδιακά τον εγκαταλείπει και τέλος, αδύναμος, μη μπορώντας να το αντέξει παραδίνεται στην αστυνομία.

Ποια είναι όμως τα αληθινά κίνητρα του φόνου; Τα αρχικά αιτία του φόνου, στην πραγματικότητα δεν αποτελούν παρά την αφορμή καθώς ο Ρασκόλνικοφ έκανε ιδιαίτερα μαθήματα που του προσέφεραν σεβαστά χρήματα. Έπειτα, ο ίδιος ο δολοφόνος διαπιστώνει τη ματαιότητα του φόνου και αδυνατεί να κρατήσει τα κλοπιμαία. Ο πραγματικός λόγος που τον οδήγησε στο έγκλημα δεν ήταν αυτός. Σκοτώνοντας τη γριά Ιβάνοβνα ο Ρασκόλνικοφ αντιτάσσεται και τέλος σκοτώνει μια κοινωνία της οποίας δεν θα μπορούσε ποτέ να είναι μέλος, στην οποία δεν θα μπορούσε ποτέ να ενσωματωθεί ομαλά: μια κοινωνία δυο ταχυτήτων η οποία ευνοεί τους «δυνατούς», τους έχοντες εξουσία, τους «βολεμένους» που δεν έχουν τίποτα να περιμένουν και να ζηλέψουν και καταπατά τους «αδύναμους», τους φτωχούς, τα «ανθρωπάκια» που δεν έχουν τίποτα να ελπίζουν, κάνοντας μια ζωή καταδικασμένη σε αιώνια μετριότητα, στη μιζέρια, μέχρι να τους απελευθερώσει ο θάνατος. Ο Ρασκόλνικοφ, ο οποίος δεν ημύρει να συλλάβει τους μηχανισμούς μιας τέτοιας ανισότιμης κοινωνίας, αντιτάσσεται στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί. Με το έγκλημά του κατατροπώνει μια τέτοια κοινωνία που φέρεται στους πολίτες της σαν να είναι ζώα, καταπατώντας κάθε ανθρώπινο δικαίωμα για δικαιοσύνη, ελευθερία, ζωή.

Στο τέλος, ωθούμενος από τη Σόνια στο πρόσωπο της οποίας βρίσκει την αληθινή αγνή αγάπη, αυτό το εξαιρετικό συναίσθημα που δεν τον είχε ξανακατακλύσει ποτέ και που δίνει νόημα στη ζωή του ανθρώπου, παραδίνεται στην αστυνομία. Καταδικασμένος για καταναγκαστικά έργα στη Σιβηρία, αρχικά είναι απογοητευμένος και δεν ελπίζει σε τίποτα. Όμως, τελικά, η ψυχική δύναμη που του μεταδίδει η Σόνια είναι τόσο μεγάλη που τον αλλάζει, τον κάνει να ελπίζει και να κάνει όνειρα για όταν θα βγει από τη φυλακή.

ΗΘΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΣΚΟΛΝΙΚΟΦ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Ο Ρασκόλνικοφ αντιμετώπος με την επικείμενη πράξη του :

Ο ήρωας της ιστορίας ονομάζεται Ροντιόν Ρασκόλνικοφ Ρομάνοβιτς. Πρόκειται για έναν φοιτητή Νομικής, φτωχό και ταπεινής καταγωγής που αναγκάζεται να εγκαταλείψει το πανεπιστήμιο, καθώς του λείπουν τα μέσα για να ζήσει. Από την αρχή του μυθιστορήματος, ο συγγραφέας τοποθετεί τον Ρασκόλνικοφ ανάμεσα σε οριακές εκδοχές. Όπως δείχνει και το όνομά του, πρόκειται για έναν χαρακτήρα σχισματικό, με δύο αντιφατικές όψεις. Ξαν να πρόκειται για δύο προσωπικότητες που κατοικούν σ' ένα σώμα.

Ο Ρασκόλνικοφ ως φοιτητής νομικής θεωρεί αναγκαία την υποταγή σε ένα σύνολο κανόνων που λογίζονται ως δίκαιοι. Ταυτόχρονα, όμως, η δυσχερής κοινωνική και οικονομική κατάσταση του ίδιου, όπως και πολλών άλλων ανθρώπων που ζουν μέσα στην εξαθλίωση και τη δυστυχία, του υπενθυμίζει πως αυτή η υποταγή στο νόμο συντείνει στην αναπαραγωγή της κοινωνικής αδικίας και ανισότητας. Ο Ρασκόλνικοφ, φέροντας τα χαρακτηριστικά ενός μηδενιστή, αρνείται τη θρησκεία και το Θεό: πώς να δεχτεί κανείς ένα Θεό δίκαιο και πανάγαθο, όταν γύρω του μαίνεται ατιμώρητη η αδικία και η αθλιότητα;

Από τη μια, μέσα στη στενάχωρη μοναξιά του και στο αίσθημα αποστροφής που νιώθει για τους άλλους εμφανίζεται βίαιος, αλαζονικά περήφανος και ακοινωνήτος. Από την άλλη, παρουσιάζεται συναισθηματικός, ευαίσθητος και ευγενικός, έτοιμος να προσφέρει τη βοήθειά του και να ευεργετήσει τους φτωχούς και εξαθλιωμένους συνανθρώπους του από το υστέρημά του.

Παίρνοντας ως έναυσμα τα λόγια του μέθυσου Μαρμελάντοφ, που συναντά ο Ρασκόλνικοφ μια βραδιά σε ένα μπαρ: « *Η εξαθλίωση είναι ένα κακό ελάττωμα. Στη φτώχεια διατηρείτε ακόμα την ευγένεια των έμφυτων συναισθημάτων σας! Στην εξαθλίωση, όμως, ουδείς κατόρθωσε*

να τη διατηρήσει (...)γιατί στην εξαθλίωση εμείς οι ίδιοι πρώτα πρώτα είμαστε έτοιμοι να ατιμάσουμε τον εαυτό μας» ,οργανώνει ένα αποτρόπαιο έγκλημα με σκοπό (όπως φαίνεται στην αρχή του μυθιστορήματος) να εξασφαλίσει κάποια χρήματα για να μπορέσει να συντηρηθεί ο ίδιος και η οικογένειά του και να καλύψει, επίσης, τα έξοδα των σπουδών του. Σχεδιάζει να δολοφονήσει την Αλιόνα Ιβάνοβνα, μια πλούσια ‘σαν εβραίο’, γριά ενεχυροδανείστρια, και να ληστέψει τα χρήματά της.

Το θέμα που προκύπτει εδώ είναι ότι ο Ρασκόλνικοφ δεν σχεδιάζει το έγκλημα για οικονομικούς λόγους — η κλοπή των χρημάτων είναι μόνο η αφορμή (ούτως ή άλλως θα μπορούσε να εξασφαλίζει χρήματα για να ζει παραδίδοντας μαθήματα). Ο ήρωας απλά θέλει να ερευνήσει τα όρια της ανθρώπινης ύπαρξής του. Το ερώτημα που τίθεται είναι το εξής: τολμά ο άνθρωπος να διαπράξει ένα στυγερό έγκλημα ή όχι; Αντέχει ή δεν αντέχει ο άνθρωπος το φόνο; Ο Ρασκόλνικοφ δίνει προτεραιότητα στο ηθικό, κατ’ εκείνον, μέρος της πράξης του (για τον ήρωα ένας φόνος δεν ανήκει απαραίτητα στις ανήθικες πράξεις, ένας φόνος μπορεί να χαρακτηριστεί ‘ηθικώς καλός’ όταν στοχεύει στην επίτευξη ενός ‘ανώτερου’ σκοπού, π.χ στο καλό της ανθρωπότητας) παρά το γεγονός ότι αυτή η πράξη αποτελεί σοβαρό νομικό παράπτωμα. Ο ίδιος έχοντας αναπτύξει μια θεωρία που διακρίνει τους ανθρώπους σε ανώτερους και κατώτερους, αποπειράται να αποδείξει στον εαυτό του ότι μπορεί διά της πράξης να σταθεί ψηλότερα από την καταθλιπτική μετριότητα των κοινών ανθρώπων, με λίγα λόγια να αποδείξει την εξαιρετικότητά του, και να σώσει μελλοντικά την ανθρωπότητα. Είναι ένας άνθρωπος που έχει κέντρο τον εαυτό του και δεν θέτει πάνω από αυτόν καμία άλλη αρχή, που στηρίζεται λογικό του, δεν αναγνωρίζει καμία εξωτερική αυθεντία και κανένα ηθικό χαλινάρι δεν τον συγκρατεί στις επιδιώξεις του. Μέσα σ’ αυτή την αίσθηση παρεξηγημένης ελευθερίας, ο ήρωας θα φτάσει στο έγκλημα σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να απεγκλωβιστεί από τα δεσμά του.

Το ζητούμενο του Ρασκόλνικοφ είναι η κυριαρχία. Θέλει να πάρει τη μοίρα του στα χέρια του, θέλει να αποφασίζει ο ίδιος για τη ζωή του και να την κατευθύνει. Θέλει να γίνει κυρίαρχος του εαυτού του όντας αυτόνομος και ελεύθερος. Η κυριαρχία, όμως, επί του εαυτού του προϋποθέτει την απόδειξη της τολμηρότητάς του, και πιο συγκεκριμένα της εξαιρετικότητάς του. Έτσι, παίρνει την απόφαση να διαπράξει το φόνο για να αποδείξει ότι μπορεί να σταθεί ψηλότερα από τη μετριότητα που χαρακτηρίζει τους ‘κοινούς’ ανθρώπους.

Οι εσωτερικοί μονόλογοι του Ρασκόλνικοφ αποκαλύπτουν ότι το καθήκον και η συνείδηση αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία της μελλοντικής πράξης του. Σχεδιάζοντας το έγκλημα ο πρωταγωνιστής έρχεται αντιμέτωπος με δύο φραγμούς. Το νόμο και την ηθική. Ο νόμος, ως σύνολο υποχρεωτικών, αντικειμενικών και γενικών ρυθμιστικών

κανόνων που επιβάλλονται στις ανθρώπινες κοινωνίες από κάποια νομοθετική αρχή, και η ηθική, ως σύνολο αρχών, αξιωμάτων, άτυπων κανόνων που προσδιορίζουν τη βάση της ηθικής συμπεριφοράς των μελών μιας κοινωνίας, που υπαγορεύουν, δηλαδή, στον άνθρωπο τι οφείλει να πράττει και τι όχι σε κάθε περίπτωση.

Αν και η επικείμενη πράξη είναι εντελώς ασύμφωνη με τις προσταγές του νόμου, τον Ρασκόλνικοφ φαίνεται να τον απασχολεί περισσότερο το ηθικό κομμάτι της πράξης. Θεωρεί ηθικά ανάρμοστο να οπλίσει το χέρι του με ένα μπαλτά και να δολοφονήσει τη γριά τοκογλύφο, ενώ παράλληλα προσεύχεται στο Θεό να του δείξει το σωστό δρόμο, ώστε να απαρνηθεί το καταραμένο του όνειρο.

Δεν βρίσκει ούτε λόγια ούτε επιφωνήματα που να μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματα που τον συγκλονίζουν. Η απέραντη αηδία που άρχισε να βασανίζει και να σφίγγει την ψυχή του παίρνει τέτοια ένταση και έκταση, που δεν μπορεί να δει πώς θα γλιτώσει από την αγωνία της. Στο σημείο αυτό, αναδύεται η ηθική συνείδηση του πρωταγωνιστή σαν ένας 'νόμος' που υπαγορεύει ποιο είναι το επιτρεπτό και ποιο το απαγορευμένο, τι είναι καλό και τι κακό.

Εύλογα δημιουργείται το ερώτημα γιατί ο ήρωας πριμοδοτεί την ηθική έναντι του νόμου. Γιατί δίνει προτεραιότητα στην ηθική, ενώ την ίδια στιγμή αναγνωρίζει ότι η πράξη του είναι αντίθετη σ' αυτό που προστάζει ο νόμος; Η ηθική υπερβαίνει τον νόμο, διότι για τον Ρασκόλνικοφ η υπακοή και η συμμόρφωση στους νομικούς κανόνες δε συνεπάγεται πάντα και μια ηθικότητα. Απόδειξη, η γριά ενεχυροδανείστρια, την οποία σχεδιάζει να δολοφονήσει, ασκεί απολύτως νόμιμα το επάγγελμά της. Αυτό όμως σε καμία περίπτωση δε συνεπάγεται την ηθικότητα της γριάς τοκογλύφου από τη στιγμή που εκμεταλλεύεται και ζει σε βάρος άλλων ανθρώπων συντελώντας και αναπαράγοντας την κοινωνική αδικία και ανισότητα.

Η προτεραιότητα της συνείδησης έναντι του καθήκοντος (ως εκδοχή του νομικού κανόνα) αποκρυσταλλώνεται στη διάκριση που επινοεί ο Ρασκόλνικοφ, η οποία αφορά τη διάκριση των ανθρώπων σε μια ανώτερη και μια κατώτερη κατηγορία, σε «εξαιρετικούς» και «κοινούς». Σύμφωνα με τη διάκριση αυτή, οι «κοινοί» άνθρωποι ανήκουν σε μια κατώτερη κατηγορία ανθρώπων, κυρίαρχη του παρόντος. Αυτοί υπάρχουν μόνο για να συντηρούν τον κόσμο και να τον μεγαλώνουν αριθμητικά αναπαράγοντας πλάσματα όμοια μ' αυτούς. Πρόκειται για ανθρώπους συντηρητικούς, πειθήνιους, υποταγμένους στη μοίρα τους, που δεν τους αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα να παραβιάζουν τους νόμους. Από την άλλη, οι «εξαιρετικοί» άνθρωποι, που ανήκουν στην κατηγορία του μέλλοντος, κινούν και οδηγούν τον κόσμο προς ένα σκοπό. Η εξαιρετικότητά τους συνίσταται στο ότι έχουν το χάρισμα να φέρουν κάτι καινούργιο στο περιβάλλον τους και στο ότι έχουν το δικαίωμα

(επιτρεπτό από τη συνείδησή τους) να διαπράττουν κάθε έγκλημα και να παραβιάζουν κάθε νόμο προκειμένου να εκπληρώσουν το σκοπό τους.

Επομένως, η υπακοή και η προσήλωση στο νόμο ταυτίζεται με την παθητική αποδοχή της μοίρας που προσιδιάζει στην περίπτωση των «κοινών» ανθρώπων. Ενώ

στους «εξαιρετικούς», η συνείδηση παραχωρεί το δικαίωμα της εξαίρεσης (πρωτίστως) από τον ηθικό νόμο προκειμένου να υλοποιηθεί ένας 'ανώτερος' σκοπός. «Ο εξαιρετικός άνθρωπος έχει το δικαίωμα, όχι επίσημο δικαίωμα βέβαια, αλλά δικαίωμα προσωπικό να επιτρέψει στη συνείδησή του να...υπερπηδήσει ορισμένα εμπόδια...» (Ο.π: 311). Η αμφιταλάντευση ανάμεσα στην επιθυμία για την επιτυχία των λίγων και στην τήρηση της ηθικής των πολλών βασανίζει τον Ρασκόλνικοφ.

Το επιχείρημα, που δίνει λύση στις ηθικές αναστατώσεις οι οποίες ταλανίζουν τον ήρωα προβάλλει με ενάργεια στη συζήτηση για το φόνο της γριάς μεταξύ ενός αξιωματικού και ενός φοιτητή, την οποία ακούσια αφουγκράζεται ο Ρασκόλνικοφ σε ένα καφενείο.

Επειδή η επικείμενη πράξη προσκρούει σε ηθικά διλήμματα και αναστολές, ο Ρασκόλνικοφ καθιστά το έγκλημα μη-έγκλημα στην προσπάθειά του να απενοχοποιήσει την πράξη του. Αυτό το καταφέρνει με δύο τρόπους: α) η πράξη του απευθύνεται σε ένα πρόσωπο σιχαμερό, άχρηστο και βλαβερό για την κοινωνία, μια γριά που ζει εις βάρος άλλων ανθρώπων, και β) με τα χρήματα της δολοφονημένης γριάς θα του δοθεί η ευκαιρία να υλοποιήσει χίλιες καλές πράξεις σώζοντας μελλοντικά από τη σήψη και την παρακμή «εκατοντάδες και χιλιάδες υπάρξεις».

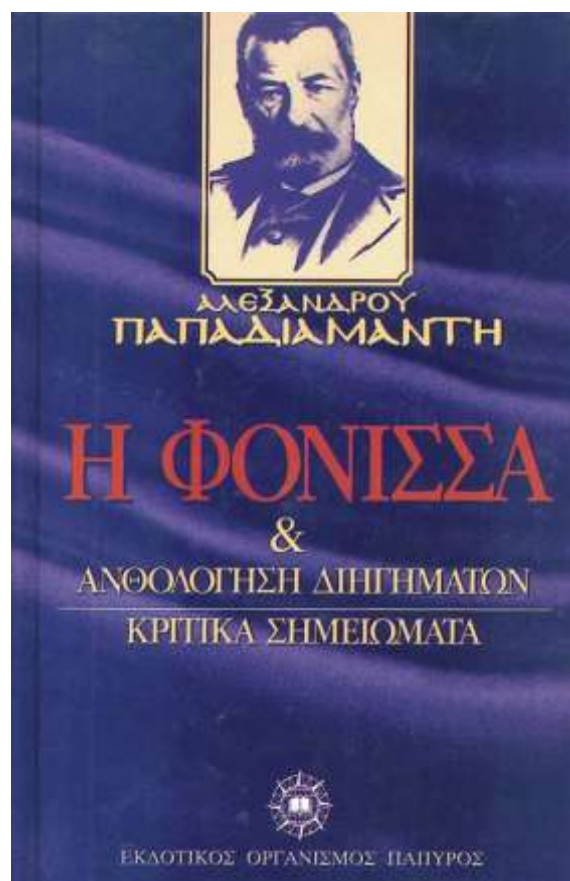
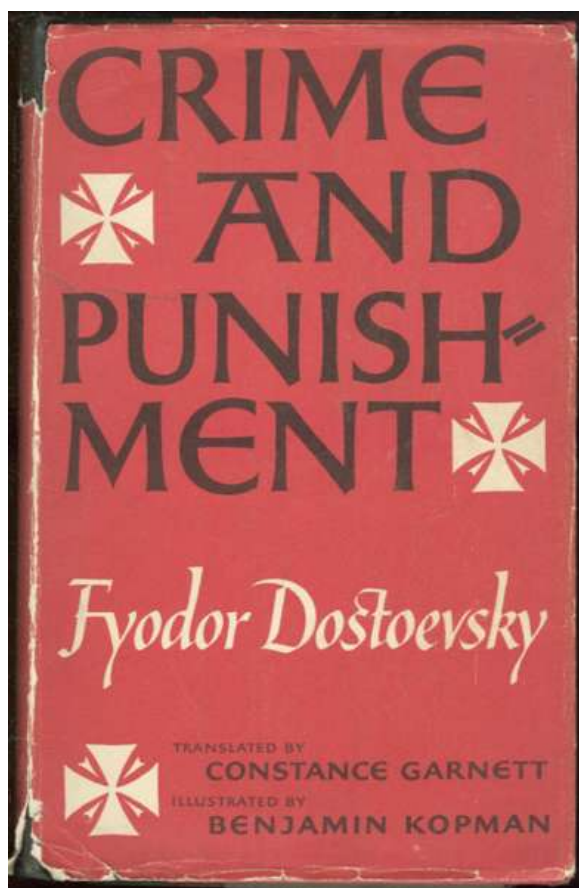
Ο Ρασκόλνικοφ θέτει τον εαυτό του υπό δοκιμασία χρησιμοποιώντας την εγκληματική πράξη ως πείραμα για να αποδείξει στον εαυτό του ότι έχει την ψυχική ικανότητα, την τόλμη να ανήκει στους λίγους. Ο ήρωας στους εσωτερικούς του μονολόγους αρνείται να δεχτεί τη μοίρα του όπως έρχεται. Αρνείται να παραιτηθεί από κάθε δικαίωμα που θεωρεί ότι έχει να δράσει και να ζήσει όπως αυτός επιλέξει. Κατηγορεί μόνιμα τον εαυτό του για απραξία, δειλία και αναποφασιστικότητα.

Το φονικό αποτελεί γι' αυτόν «ένα βήμα προς τα μπρος», το πέραςμα του συνόρου που διαχωρίζει την κατώτερη από την ανώτερη κατηγορία ανθρώπων. Επιθυμεί να περάσει επέκεινα της γραμμής, στην αντίπερα όχθη ώστε να μην ανήκει πια στην κατηγορία των δειλών και υποταγμένων στο νόμο και στη μοίρα, «κοινών» ανθρώπων, αλλά στην εξαιρετική κατηγορία αυτών που αποφασίζουν και κατευθύνουν οι ίδιοι το μέλλον τους. Το ερώτημα που αναδύεται εδώ και οφείλει να απαντηθεί είναι αν για τον Ρασκόλνικοφ είναι δυνατόν να αντισταθεί και να αποδράσει από ένα πεπρωμένο που

τον καθηλώνει στην κατώτερη κατηγορία των «κοινών» ανθρώπων; Είναι δυνατόν ένα υποκείμενο να ανατρέψει ένα κοινωνικά

προκαθορισμένο μέλλον απλά και μόνο διαπράττοντας μια στυγερή δολοφονία;

Από τη στιγμή που αναδύονται φραγμοί από το 'νόμο' της ηθικής του και δεν στέκεται ικανός να διαπράξει τη δολοφονία χωρίς ηθικολογικές περιστροφές, ο ήρωας καλείται να νομιμοποιήσει ηθικά την έκστασή του από το νόμο της συνείδησής του. Προσφεύγοντας στην ηθικοποίηση του εγκλήματός του, ντύνοντας με ένα πέπλο ηθικότητας την παρανομία του, ο Ρασκόλνικοφ θεωρεί αυτονόητο το πέρασμά του στο επίπεδο της εξαιρετικότητας και την αποφυγή των ενδεχόμενων τύψεων ως απόρροια της ενέργειάς του. Έτσι, προβαίνει στη δολοφονία της γριάς ενεχυροδανείστριας, όπου μαζί με αυτή αναγκάζεται να φονεύσει και την αδελφή της, την παρουσία της οποίας δεν είχε προβλέψει.

Διαφορές και ομοιότητες των δυο χαρακτήρων :

Διαφορές :

- 1) Η συνείδηση των πράξεών τους.
- 2) Η << αυτοπαράδοση >> του Ρασκόλνικοφ.
- 3) Το κίνητρο α) Φραγκογιαννού : μεσιανισμός, β) Ρασκόλνικοφ : χρήματα
- 4) Πρότερος βίος
- 5) Η Παιδεία
- 6) Η ηλικία
- 7) Αναγέννηση από την μια και ο θάνατος από την άλλη .

Ομοιότητες :

- 1) Η πάθηση των φονέων(ψυχική)
- 2) Η θέση τους μέσα στην κοινωνία (άτομα που ζουν στο περιθώριο)
- 3) Ακραίες προσωπικότητες
- 4) Κατά την άποψή τους αποδίδουν ανθρώπινη δικαιοσύνη

Ομοιότητες :

Εισχωρώντας στο έργο του Ντοστογιέφσκι, «Έγκλημα και τιμωρία» και του Παπαδιαμάντη «Η Φόνισσα», καλούμαστε να γνωρίσουμε καλύτερα

τους κεντρικούς ήρωες, τον Ρασκόλνικοφ και την Φραγκογιαννού αντίστοιχα, εξετάζοντας τη στάση τους προς τη ζωή και τους ανθρώπους γενικότερα.

Τι κοινό παρουσιάζουν τα δύο αυτά πρόσωπα που μας βοηθούν να αναληφθούμε την επιρροή που έχει ασκήσει ο Ντοστογιέφσκι στον Παπαδιαμάντη μέσω των δημιουργημάτων του ? Κοινό σημείο των συγκεκριμένων ηρώων είναι το παρελθόν που ουσιαστικά τους παρακινεί να προβούν σε εγκληματικές πράξεις. Πιο συγκεκριμένα ο Ρασκόλνικοφ είναι ένας νεαρός που έχει φύγει μακριά από την οικογένειά του , προκειμένου να σπουδάσει , τον οποίο όμως οι δυσκολίες αναγκάζουν να εγκαταλείψει τις σπουδές του και να ζει σε συνθήκες εξαθλίωσης . Παράλληλα , όμως και η Φραγκογιαννού είναι μια γυναίκα που σε μεγάλη ηλικία αντιλαμβάνεται πως όλη της την ζωή υπηρέτούσε τους άλλους χωρίς να προβάλλει αντίρρηση , καταδικασμένη σε μια δουλοπρεπή ζωή .

Μια ακόμη ομοιότητα μεταξύ των δυο προσώπων αποτελεί το γεγονός ότι η ψυχή τους είναι τραυματισμένη από τα βάσανα που αντιμετώπιζαν με αποτέλεσμα να οδηγούνται στην « τρέλα » και στην « μανία ». Χαρακτηριστικό και στα δυο έργα είναι το μίσος με το οποίο οι χαρακτήρες διαπράττουν τα εγκλήματά τους , καθώς διακατέχονται από οργή και παράνοια στην οποία υπακούουν , παραβλέποντας πιθανόν ηθικούς φραγμούς και αναστολές .

Άλλος ένας κοινός άξονας γύρω από τον οποίο περιστρέφονται οι πρωταγωνιστές είναι η πραγματική αιτία που τους κάνει να χάνουν τον έλεγχο πάνω στον εαυτό τους . Αυτή η αιτία είναι η κοινωνική αδικία . Διότι , από την μια μεριά η Φραγκογιαννού με τους φόνους των νεαρών κοριτσιών σκοτώνει ουσιαστικά την κοινωνική αδικία της εποχής , η οποία αναγκάζει την γυναίκα να ζει υποδουλωμένη σε μια πραγματικότητα που θεωρεί την ίδια κατώτερη του άνδρα και την φυλακίζει σε μια ζωή με μόνο σκοπό την ανατροφή των παιδιών και την επιβίωση (μέσα από τις γεωργικές εργασίες) , μακριά από κάθε άλλη πνευματική δραστηριότητα. Κι ο Ρασκόλνικοφ, όμως , με την εκτέλεση του φόνου της τοκογλύφου, δίνει ένα αιματηρό χτύπημα στην εξαθλίωση και την αδικία που βιώνει στην καθημερινότητά του. Σκοτώνοντας αυτή την γριά γυναίκα , η οποία συμβολίζει την κοινωνική τάξη ανθρώπων που υπερέχουν οικονομικά και κοινωνικά σαφώς, των

υπολοίπων, σκοτώνει το σύστημα της δικής του εποχής . Στην εποχή του Ρασκόλνικοφ το χάσμα μεταξύ φτωχών και πλούσιων είναι τόσο μεγάλο που υποχρεώνει τους πρώτους να ζουν σε συνθήκες εξαθλίωσης ,ενώ οι δεύτεροι εκμεταλλεύονται εκείνους που είναι οικονομικά ασθενέστεροι.

Νιώθουν με άλλα λόγια και οι δυο ήρωες την τρομερή αυτή οργή που αισθάνεται ο άνθρωπος όταν έχει ξεπεράσει τα όρια της ύπαρξής του και η υπομονή του έχει εξαντληθεί από κάθε άποψη , μια οργή , η οποία αιτιολογείται από τις καταστάσεις που έχουν βιώσει . Γι αυτό και αποδίδουν τα εγκλήματά τους στην επιθυμία να σώσουν την ανθρωπότητα , απαλλάσσοντας την , όπως νομίζουν , από άτομα που αποτελούν βάρος γι αυτήν και την οδηγούν στην παρακμή και την κατάπτωση σε ηθικό και πνευματικό επίπεδο .

Διαφορές :

Διαβάζοντας το κείμενο του Παπαδιαμάντη η « Η Φόνισσα », καθώς και το βιβλίο του Ντοστογιέφσκι « Έγκλημα και τιμωρία» , ερχόμαστε σε επαφή με τους ήρωες των δυο δημιουργών και αντιλαμβανόμαστε τι ώθησε τους συγγραφείς να αναφερθούν τόσο παραστατικά στις εγκληματικές ενέργειες δυο διαφορετικών προσώπων, του Ρασκόλνικοφ και της γριάς Φραγκογιαννούς .Μολονότι , όπως προαναφέρθηκε τα έργα παρουσιάζουν μεταξύ τους ομοιότητες , διαπιστώνουμε σε αυτά και σημεία σύγκρουσης. Αρχικά , αξίζει να τονίσουμε ότι πρόκειται για άτομα διαφορετικής ηλικίας , ο Ρασκόλνικοφ είναι ένας νεαρός που έχει μπροστά του μια ολόκληρη ζωή σε αντίθεση με την Φραγκογιαννού , η οποία είναι μια γυναίκα μεγάλης ηλικίας «χαροκαμένη», όπως ακριβώς την παρουσιάζει ο ίδιος ο Παπαδιαμάντης.

Σημαντική διάφορα είναι και το πνευματικό υπόβαθρο των πρωταγωνιστών , λαμβάνοντας υπόψη ότι η ηλικιωμένη γυναίκα είναι

ένας απλός άνθρωπος , χαμηλού μορφωτικού επιπέδου , δεδομένου του ότι εκείνη την εποχή η γυναίκα ήταν προορισμένη να αναλάβει τον ρόλο της μάνας και νοικοκυράς , απομακρυσμένη από κάθε δυνατότητα καλλιέργειας του πνεύματος . Από την άλλη μεριά ο Ρασκόλνικοφ εμφανίζεται ως φοιτητής . ο οποίος βέβαια , εξαιτίας των δυσβάστακτων συνθηκών που αντιμετωπίζει αναγκάζεται να εγκαταλείψει τις σπουδές του , άλλα δεν παύει να χαρακτηρίζεται από ευρύ πεδίο σκέψης και αντίληψης των πραγμάτων που διαδραματίζονται γύρω του .

Διαφορετική είναι και η αφορμή που ωθεί τα δυο αυτά άτομα να προβούν στις βίαιες αυτές πράξεις , οι όποιες κρύβουν μέσα τους μίσος και αποστροφή προς την κοινωνία . Γιατί μπορεί η Φραγκογιαννού να σκοτώνει τα κορίτσια , θεωρώντας ότι απαλλάσσει την ανθρωπότητα από ένα βάρος , λόγο κυρίως του μεσσιανισμού και του πνευματικού σκοταδισμού που θολώνουν την κρίση της , άλλα ο Ρασκόλνικοφ επιθυμεί , αρχικά τουλάχιστον , να κερδίσει χρήματα μέσω των φόνων , τους οποίους εκτελεί με απόλυτα μηχανικό και ψυχρό τρόπο .

Η Φραγκογιαννού περιγράφεται από τον Παπαδιαμάντη να ξεφεύγει από τις αρχές και να τρέχει προς ένα εκκλησάκι , νιώθοντας τύψεις για τα εγκλήματα της και επιθυμώντας να προσφύγει στην αγιότητα του χώρου αυτού που θα την βοηθήσει , όπως πιστεύει , να εξαγνίσει την αμαρτωλή ψύχη της . Στην τελευταία αυτή προσπάθεια της ωστόσο, η ελπίδα της για σωτηρία της ψυχής παρεμποδίζεται από τις φυσικές δυνάμεις καθώς τα κύματα την πνιγούν μέσα στον βυθό τους και η ίδια βρίσκει τραγικό θάνατο . Ο Ρασκόλνικοφ, αντίθετα ακολουθεί διαφορετική πορεία από εκείνη της γριάς . Γιατί ο συγκεκριμένος ήρωας σε αντίθεση με αυτή επιλέγει να παραδοθεί από μόνος του καθώς συνειδητοποιεί τις πράξεις του μέσα από τον έρωτά του προς την Σόνια, στο πρόσωπο της οποίας περιμένει την αληθινή αγάπη. Στο τέλος ο ίδιος καταδικασμένος σε καταναγκαστικά έργα στην Σιβηρία , ξεπερνά την δυσκολία αυτή , έχοντας στην καρδιά του μια αγάπη που έχει ταράξει τον εσωτερικό του κόσμο , οδηγώντας στην αναγέννηση της ψυχής του, στην απόδραση από το στενό κλοιό της τρέλας που τον είχε κατακλίσει .

Ολοκληρώνοντας παρά τις ομοιότητες και τις διαφορές που διακρίνουμε στα δυο έργα οφείλουμε να πούμε ότι είναι μεγαλειώδης ο τρόπος με τον οποίο ο Παπαδιαμάντης και ο Ντοστογιέφσκι περιγράφουν την

τραγικότητα δυο ανθρώπων που οδηγήθηκαν μέσω διαφόρων καταστάσεων σε αποτρόπαια εγκλήματα , προβάλλοντας την σύγκρουση μεταξύ καλού και κακού , δίκαιου και άδικου που διχάζει την ψυχή του ανθρώπου και τον παρασύρει σε ανεξήγητες συμπεριφορές και πράξεις .

Εκεί που ο ρεαλισμός του Ντοστογιέφσκι συναντά τον «ποιητικό – λυρικό» λόγο του Παπαδιαμάντη .

Η σκηνή του φόνου :

Ἡ Ἀλένα Ἰβανόβνα, κατὰ τὴν συνήθειάν της, εἶχεν ἀσκεπτῆ τὴν κεφαλὴν. Ἡ λευκάζουσα κόμη της, ἀραιὰ καὶ λιπαρὰ ἐξ ἐλαίου, ἦτο διευθετημένη εἰς ἓνα μόνον λεπτὸν πλόκαμον τὸν κοινῶς λεγόμενον ποντικοουράν, προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ αὐχένος διὰ κερατίνου κτενίου. Ἡ πληγὴ κατηνέχθη ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἰνίου, εἰς ὃ συνέβαλε τὸ μικρὸν τοῦ θύματος ἀνάστημα. Μόλις ἀφῆκεν ἀσθενῆ κραυγὴν, καὶ αἴφνης ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ δαπέδου· ἐντούτοις ἔσχεν ἀκόμη τὴν δύναμιν νὰ ὑψώσῃ τοὺς δύο βραχίονας πρὸς τὴν κεφαλὴν. Εἰς τὴν μίαν τῶν δύο χειρῶν της ἐξηκολούθει νὰ βαστάζῃ τὸ «ἐνέχυρον». Τότε ὁ Ρασκολνικόφ, οὗ ὁ βραχίον ἀνεῦρε τὴν ρώμην του, κατήνεγκε δύο νέους κτύπους πελέκειως ἐπὶ τοῦ ἰνίου τῆς τοκογλύφου. Τὸ αἷμα ἀνέβλυσεν ἀφθόνως, καὶ τὸ σῶμα βαρὺ ἐξηπλώθη χαμαί. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεως, ὁ νέος ὠπισθοχώρησεν· ἅμα εἶδε τὴν γραῖαν κειμένην ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἔκυψε πρὸς τὸ πρόσωπόν της· ἦτο νεκρά. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνοικτοὶ ἐφαίνοντο ἑτοιμοὶ νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν κογχῶν των· οἱ σπασμοὶ τῆς ἀγωνίας εἶχον δώσει εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον μορφάζουσιν ἔκφρασιν.

Ὁ φονεὺς ἀπέθηκε τὸν πέλεκυν ἐπὶ τοῦ δαπέδου, καὶ εὐθὺς ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ ἐπὶ τοῦ πτώματος, μεγίστας λαμβάνων προφυλάξεις ὥπως ἀποφύγῃ τὰς κηλίδας τοῦ αἵματος. Ἐνθυμεῖτο ὅτι εἶχεν ἰδεῖ τὴν τελευταίαν φορὰν τὴν Ἀλέναν Ἰβανόβναν ζητοῦσαν τὰ κλειδιά της εἰς τὸ δεξιὸν θυλάκιον τῆς ἐσθῆτος.

Εἶχε πλήρη τὴν κατοχὴν τῆς νοημοσύνης του· δὲν ἠσθάνετο οὔτε ἕλιγγον οὔτε σκοτοδίνην, ἀλλ' αἱ χεῖρές του ἐξηκολούθουν νὰ τρέμωσι. Βραδύτερον, ἐνθυμεῖτο ὅτι ὑπῆρξε λίαν συνετός, προσεκτικώτατος, ὅτι κατέβαλε πᾶσαν φροντίδα ὥπως μὴ ρυπανθῇ. . . . Τὰ κλειδιά δὲν ἤργησε νὰ τὰ εὔρῃ· ὡς ἄλλοτε, ἦσαν ὅλα συνδεδεμένα ὁμοῦ διὰ χαλυβδίνου κρίκου.

Ἀφοῦ τὰ ἔλαβεν, ὁ Ρασκολνικόφ μετέβη εἰς τὸν κοιτῶνα. Ὁ θάλαμος οὗτος ἦτο σμικρότατος· ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο ἔνθεν μὲν μέγα πλαίσιον πλήρες εὐσεβῶν εἰκόνων, ἔνθεν δὲ μεγάλη κλίνη λίαν καθάριος, καὶ πλησίον αὐτῆς ἐν κορμῷ. Πρᾶγμα παράδοξον· μόλις ὁ νέος ἐπεχείρησε ν' ἀνοίξῃ τὸ ἐπιπλόν τοῦτο, μόλις ἤρχισε νὰ μεταχειρίζεται τὰς κλεῖδας, καὶ ριγὸς τι διέτρεξεν ὅλον τὸ σῶμά του. Τῷ ἐπανῆλθεν αἴφνης ἡ ἰδέα νὰ παραιτήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ν' ἀπέλθῃ, ἀλλ' ἡ ἰδιοτροπία αὕτη μίαν στιγμὴν διήρκεσε μόνον· ἦτο πολὺ ἀργὰ διὰ νὰ φύγῃ.

Απόσπασμα από το τελευταίο μέρος του έργου :

Καθ' ὅλην ταύτην τὴν ἡμέραν, ἡ Σόνια ἦτο καὶ αὐτὴ λίαν ἐξημμένη, καὶ τὴν νύκτα τῆς ἦλθε μάλιστα ὑποτροπὴ τῆς ἀσθενείας τῆς. Ἄλλ' ἦτο τόσο εὐτυχής, καὶ ἡ εὐτυχία αὐτῆ τοσοῦτον ἀπροσδόκητος δι' αὐτὴν ἦτο, ὥστε σχεδὸν ἐτρόμαζεν. Ἐπτὰ ἔτη, μόνον ἑπτὰ ἔτη! Ἐν τῇ μέθῃ τῶν πρώτων ὥρῶν, ὀλίγον ἔλειψε νὰ θεωρήσωσι καὶ οἱ δύο τὰ ἑπτὰ ἔτη ὡς ἑπτὰ ἡμέρας. Ὁ Ρασκολνικὼφ ἠγγόει ὅτι ὁ νέος βίος δὲν θὰ τῷ παρείχετο δωρεάν, καὶ ὅτι ἐμελλε νὰ τὸν ἀποκτήσῃ ἀντὶ μακρῶν καὶ ἐπιμόχθων ἀγώνων.

Ἄλλ' ἐνταῦθα ἄρχεται δευτέρα ἱστορία, ἡ ἱστορία τῆς μακρᾶς παλιγγενεσίας ἐνὸς ἀνθρώπου, τῆς βαθμιαίας ἀναπλάσεως, τῆς ἀπὸ κόσμου εἰς κόσμον μεταβάσεώς του. Τοῦτο δύναται νὰ εἶνε ὑποκείμενον νέας διηγήσεως· ἐκείνη ἦν ἠθελήσαμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην περατοῦται ἐνταῦθα.

Το ἔργο του Ντοστογιέφσκι Ἐγκλημα καὶ τιμωρία σε μετάφραση Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη πρωτοδημοσιεύτηκε σε εκατὸν ἑξὶ πεντάσητες Ἐπιφυλλίδες - συνέχειες στὴν εφημερίδα τοῦ Κορομηλά ἀπο τὴν Παρασκευὴ 14 ἀπριλίου εἰς τὴν Τριτὴν 1 Ἀυγούστου 1889.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

- ❖ Εργασία από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών .
- ❖ Ηθογράφιση και περιγραφή του έργου « ΦΟΝΙΣΣΑ» σε συνεργασία με το βοήθημα λογοτεχνίας εκδόσεων Πατάκη , Σαββάλα.
- ❖ Αποσπάσματα από το έργο « Έγκλημα και τιμωρία » σε μετάφραση Παπαδιαμάντη από τις εκδόσεις Ιδεόγραμμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Στοιχεία:

Σελίδες

:

❖ Βιογραφία Παπαδιαμάντη	2-6
❖ Βιογραφία Ντοστογιέφσκι	7-9
❖ Τα έργα	10-11
❖ Ανάλυση του έργου «Έγκλημα και τιμωρία »	12-13
❖ Ηθογράφιση Χαδούλας	14-16
❖ Ηθογράφιση Φασκόλνικοφ (1)	16-19
❖ Ηθογράφιση Φασκόλνικοφ (2)	19-23
❖ Διαφορές και ομοιότητες των ηρώων των δύο έργων	24-28
❖ Αποσπάσματα από το «Έγκλημα και τιμωρία » σε μετάφραση Παπαδιαμάντη	29-30